

Světová literatura na přelomu 19. a 20. století

Jakub Rádl

10. října 2019

Obsah

1	Literární moderna	2
1.1	Impresionismus	2
1.2	Symbolismus	2
1.3	Dekadence	3
2	Prokletí básníci	3
2.1	Charles Baudelaire (1821–1867)	3

1 Literární moderna

- nové směry vybočující z realismu jakožto hlavního určujícího směru
- **původ ve Francii**, následně šíření v Evropě
- projevuje se **parnasismus** („umění pro umění“ – jde o více o formu než o obsah a vyjadřování se k problematice)
- důraz na jazyk, na výběr slov, vyjádření krásy jazyka
- náměty z mytologie, exotiky, minulosti, ne v soudobém světě
- podobný program jako Lumírovci

1.1 Impresionismus

Impresionismus v malířství

- **Claud Monet: Imprese – východ slunce** → název „impresionismus“
- **August Renoire: V lese, U vody, ...**
- nemají ostré linie
- tvořeny shlukem skvrn, krátkých tahů štětce
- jemné pastelové barvy převládají nad ostrými živými
- cílem zachytit náladu okamžiku → scénérie ve venkovním prostředí, nutno malovat v čas momentu (východ slunce)
- snaha zachycení proměnlivosti → zachycení stejného místa v různých denních/ročních dobách
- zachycována příroda, do ní zasazení lidé

Impresionismus v literatuře

- zachycení momentu, nálad → posílení lyrické složky
- projevuje se především v poezii, ale i v próze
  - metaforika, zvukomalba (onomatopoeie, eufonie) → působení na všechny smysly
- popis momentů, psychologie postav
- melodičnost, hudebnost písní
- **Antonín Sova**

1.2 Symbolismus

- využití symbolů (kříž – smrt, hvězdička – narození, dopravní značky)
  - často nesrozumitelné, těžce dešifrovatelné, působí na pocitové vnímání
  - jednoduché symboly – Máj: kapání vody symbolizuje ubývání času
  - složité symboly
- snaha o poznání světa i skrze jiné směry než techniku a vědu, ukázat čtenáři skryté významy
- v poezii dříve často verš vázaný → v symbolismu volný – „uvolnění z pout rozumu“
- stírání rozdílu mezi poezií a prózou
  - básně v próze
  - lyrizovaná próza
- symbolická díla jsou určena pro vlastní čtení, čtenář si dílo dotváří svou fantazií a svými zážitky
- u nás – **Otokar Březina**, **Antonín Sova**
- ve světě – **Arthur Rimbaud**

1.3 Dekadence

- ne jasně definovaný směr jakožto spíš životní styl
- původní význam slova dekadence – úpadek, „nálady konce století“
  - vědecký pokrok přinesl velké naděje a očekávání ve zlepšení života, které nebyly naplněny
→ špatná nálada ve společnosti
- vypjatý individualismus, zaměření na své ego
- disharmonie mezi kolektivem a jedincem (pod. romantismus)
  - hrdinové nejsou zapojeni do boje o ideály, šlechtné cíle
  - přetrvávají úniky do exotiky, snů, symboliky
- tabu témata
  - útěk od víry, až k vzývání satana
  - erotika
  - zlo v lidech
  - smrt, kult smrti
- dekadence nelze charakterizovat jazykovými prostředky, používá impresionismus i symbolismus k vyjádření pocitů konce století

2 Prokletí básníci

- neakceptovatelný způsob života, nectili morálku společnosti
- odmítali dobově platná pravidla, pobuřovali společnost
- geniální básníci → výrazné, zajímavé, dodnes čtivé dílo
- vyznávali čistou krásu poezie
- řazen mezi ně Francois Villon (z Renesance) – předchůdce prokletých básníků

2.1 Charles Baudelaire (1821–1867)

- Francouz
- před maturitou vyloučen ze střední školy
- cestoval do Indie, kde potkal ženu, kterou přivedl zpátky
- experimentoval s drogami → zadlužení
- snaha o vydělávání literární kritikou a překlady z cizích jazyků (E. A. Poe)
- umírá ochrnutý
- tvorba osciluje mezi parnasismem a symbolismem
  - myšlenky se nevyklučují, ale je těžké v symbolismu přesně dodržet formu
- sbírka **Květy zla**
  -